[TEKST: *Orhideja Gjenero*]

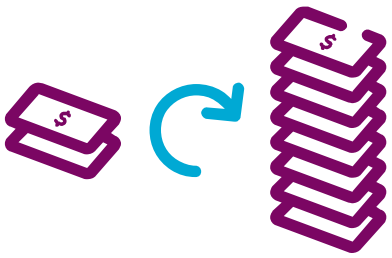

DRŽAVNI INVESTICIJSKI FONDOVI (SWF)

Državni investicijski fondovi imaju sve veći utjecaj na globalnim financijskim tržištima. Imovina pod upravljanjem ovih fondova više se nego udvostručila u periodu od 2001. do 2007. godine kao rezultat porasta deviznih rezervi uslijed rastućeg trgovinskog suficita pojedinih zemalja. Tijekom krize koja je uslijedila uloga SWF-ova na financijskom tržištu kontinuirano jača.

Fondovi državnog blagostanja (SWF - Sovereign Wealth Funds) su državni ili od države kontrolirani fondovi koje dugoročno ulažu na domaćem ili internacionalnom tržištu nastojeći zaraditi, sačuvati ili povećati imovinu. Organizirani su neovisno od središnjih banaka ili ministarstava financija. Postali su popularni posljednjih godina, posebno zbog ulaganja u kapital (*equity*) velikih financijskih institucija u razdoblju krize. Danas su, uz globalne investicijske fondove, najvažniji institucionalni ulagači na međunarodnom financijskom tržištu, a imovina im se procjenjuje na 4.700 milijardi dolara.

CILJEVI I VRSTE SWF-OVA

Državni investicijski fondovi dominantno ulažu velike iznose u dionice koje kotiraju na burzama (privatnim transakcijama češće nego na otvorenom tržištu), obveznice i nekretnine. Uz stabilizaciju proračuna ili ekonomije kod osciliranja visine deviznih rezervi ili kretanja izvoza, ciljevi držanih fondova su ostvariti veći prihod nego od držanja viškova u obliku deviznih pričuva, održavati unutrašnju i vanjsku likvidnost, očuvati današnje viškove za buduće generacije, financirati društveni i ekonomski razvoj, kao i stvarati zalihe zbog neobnovljivih prirodnih izvora.

Postoje tri vrste državnih fondova. Sovereign Wealth Funds formirani od rasta prihoda ostvarenih izvozom prirodnih izvora: nafte i plina, metalnih sirovina, dijamanata, pamuka, gnojiva… (Saudijska Arabija, Emirati, Norveška, Kuvajt, Libija, Rusija). Druga su vrsta fondovi deviznih viškova država s jakim izvozom i deviznim priljevom (Kina, Koreja, Singapur, azijski "tigrići"). U ove fondove nisu uključene monetarne devizne pričuve namijenjene održavanju devizne likvidnosti. Konačno, postoje i fondovi koji upravljaju rezervama državnih mirovinskih fondova (Norveška, Novi Zeland, Francuska). Manje su važni od prethodnih vrsta.

SVE ZNAČAJNIJI U KRIZI

Kreditna kriza istaknula je rastuću ulogu SWF-ova posebice u uvjetima smanjene likvidnosti na tržištima. Na samom početku krize u drugoj polovici 2007. godine i prvom tromjesečju 2008., SWF-ovi su uložili oko 60 milijardi dolara u zapadne institucije koje su bile izložene financijskim poteškoćama, uključujući između ostalog ulaganja u Citigroup, UBS, Merrill Lynch, Morgan Stanley i Barclays Bank. U samo nekoliko mjeseci brzi pad vrijednosti na američkim i europskim dioničkim burzama, osobito bankarskih dionica, rezultirao je velikim gubicima na pojedinim investicijama.

Sredinom 2009. godine SWF-ovi su se polako počeli vraćati stranim ulaganjima. Posebno su bili aktivni „China Investment Corporation" i „Qatar Investment Agency" koji su u prvoj polovici 2010. investirali 7,3 milijardi dolara odnosno 5,3 milijardi dolara, uglavnom u energetiku, metalnu industriju i poljoprivredu, kao i u alternativne financijske instrumente poput hedge fondova i fondova rizičnog kapitala. Posljednje SWF transakcije upućuju na to da će u narednim godinama akvizicije biti manje i raznolikije te fokusirane na diverzifikaciju portfelja ulaganjem u nekretnine, „commodities" i tržišta u razvoju.

Politički nemiri na Bliskom istoku i Sjevernoj Africi mogli bi imati posljedice na buduće direktne investicije i stope rasta pojedinih SWF-ova. Zemlje kao što su Libija, Alžir i Bahrein upravljaju s oko 150 milijarde dolara, što predstavlja oko 3% globalne SWF imovine pod upravljanjem. Doduše, države s najvećim SWF-ovima (Kina, Ujedinjeni Arapski Emirati, Norveška) nisu zahvaćene ovim poremećajima.

Najveći državni investicijski fondovi (rujan 2011.)

	Država	Ime fonda	Imovina u mlrd. USD	Godina osnivanja
1.	UAE – Abu Dhabi	Abu Dhabi Investment Authority	$627	1976.
2.	Norveška	Government Pension Fund – Global	$571,5	1990.
3.	Kina	SAFE Investment Company	$567,9	1997.
4.	Saudijska Arabija	SAMA Foreign Holdings	$472,5	-
5.	Kina	China Investment Corporation	$309,6	2007.

Izvor: SWF Institute; http://www.swfinstitute.org/fund-rankings/